

УДК 364.4:159.922.8-056.34]:004.946(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.4.14>

Олег МАСЮК

доктор філософських наук, доцент, професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, Запорізький національний університет, вул. Університетська, 66, м. Запоріжжя, Україна, 69011
ORCID: 0000-0003-3853-5863

Володимир ГЛАЗУНОВ

доктор філософських наук, доцент, професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, Запорізький національний університет, вул. Університетська, 66, м. Запоріжжя, Україна, 69011
ORCID: 0000-0003-0426-3230

Олександр КРАСНОКУТСЬКИЙ

доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, Запорізький національний університет, вул. Університетська, 66, м. Запоріжжя, Україна, 69011
ORCID: 0000-0002-7818-2284

Бібліографічний опис статті: Масюк, О., Глазунов, В., Краснокутський, О. (2025). Організаційно-правові засади комунікацій учасників міжсекторного партнерства в соціальній роботі із залежними підлітками в Україні. *Ввічливість. Humanitas*, 4, 106–112, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.4.14>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ КОМУНІКАЦІЙ УЧАСНИКІВ МІЖСЕКТОРНОГО ПАРТНЕРСТВА В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ ІЗ ЗАЛЕЖНИМИ ПІДЛІТКАМИ В УКРАЇНІ

Автори дослідження представили у статті оригінальну концепцію організації соціальної роботи із адиктивними патернами української молоді та підлітків в інформаційному суспільстві за допомогою налагодження комунікацій на всіх рівнях суспільних відносин. Метою даних наукових пошуків стало дослідження організаційно-правових засад комунікацій учасників міжсекторного партнерства в соціальній роботі із залежними підлітками в Україні. Методологія. Так як соціальна робота з людьми з адиктивною поведінкою є складною та багатошаровою системою, автори дослідження запропонували системний підхід для пошукової та організаційної роботи у цій сфері. Для заглиблення у правове поле соціальної роботи в статті використовувався метод аналізу документів, який дав змогу визначити стан системи регулювання соціальної роботи в Україні із алко-, наркозалежними людьми та лудоманами. Також дослідникам вдалось визначити правовий вакуум у соціальній роботі із інтернет-залежними людьми всіх вікових категорій та запропонувати свій варіант його заповнення. Крім того, під час дослідження використовувався понятійний аналіз та аналіз статистичних даних, що дало змогу створити цілісну картину організації соціальної роботи з залежними підлітками в Україні. Автори статті наполягають на необхідності доопрацювання системи соціальної роботи із залежними людьми всіх вікових категорій у нових умовах. Висновки. За результатами дослідження було виявлено, що в основі формування адиктивної поведінки молоді та підлітків лежить криза соціальних комунікацій, утворена під впливом соціальних травм та компенсована психоактивними чи аудіовізуальними стимуляторами. Якщо за провідну причину адикції взяти порушення соціальних комунікацій, то замість концентрації на одному надавачі соціальних послуг необхідно використовувати партнерство громадських, державних та комунальних організацій як комплексний засіб розв'язання даної соціальних проблеми. Аналіз форм подібного партнерства може стати перспективним напрямком дослідницької роботи.

Ключові слова: правове регулювання, міжсекторне партнерство, комунікації, соціальна робота, інтернет-залежність, підлітки, громадські організації.

Oleh MASIUK

Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor, Professor at the Department of Philosophy, Public Administration and Social Work, Zaporizhzhia National University, 66 Universytetska str., Zaporizhzhia, Ukraine, 69011

ORCID: 0000-0003-3853-5863

Volodymyr GLAZUNOV

Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Professor at the Department of Philosophy, Public Administration and Social Work, Zaporizhzhia National University, 66 Universytetska str., Zaporizhzhia, Ukraine, 69011

ORCID: 0000-0002-7818-2284

Oleksandr KRASNOKUTSKYI

Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor, Professor at the Department of Philosophy, Public Administration and Social Work, Zaporizhzhia National University, 66 Universytetska str., Zaporizhzhia, Ukraine, 69011

ORCID: 0000-0003-0426-3230

To cite this article: Masiuk, O., Glazunov, V., Krasnokutskyi, O. (2025). Orhanizatsiino-pravovi zasady komunikatsii uchastnykiv mizhsektornoho partnerstva v sotsialnii roboti iz zalezhnymy pidlitkami v Ukraini [Organizational and legal principles of communications among participants in cross-sectoral partnership in social work with addicted adolescents in Ukraine]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 4, 106–112, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.4.14>

ORGANIZATIONAL AND LEGAL PRINCIPLES OF COMMUNICATION AMONG PARTICIPANTS IN CROSS-SECTOR PARTNERSHIP IN SOCIAL WORK WITH ADDICTED ADOLESCENTS IN UKRAINE

The authors of the study present an original concept for organizing social work with Ukrainian youth and adolescents exhibiting addictive behavior patterns within the context of the information society, by establishing communication at all levels of social relations. The purpose of this research was to explore the organizational and legal principles of communication among participants in cross-sector partnership in social work with addicted adolescents in Ukraine. Methodology. Given that social work with individuals exhibiting addictive behavior is a complex and multilayered system, the authors propose a systems-based approach for both exploratory and organizational efforts in this field. To deepen the understanding of the legal framework of social work, the document analysis method was employed in the article, which allowed for an assessment of the current regulatory system governing social work in Ukraine with individuals suffering from alcohol and drug addiction, as well as gambling addiction. The researchers were also able to identify a legal vacuum in social work with individuals of all age groups suffering from internet addiction and propose their own approach to addressing this gap. In addition, the study utilized conceptual analysis and statistical data analysis, which helped to form a comprehensive picture of how social work with addicted adolescents is organized in Ukraine. The authors emphasize the urgent need to improve the current system of social work with addicted individuals, with a specific focus on youth and the digital environment. Conclusions. The research revealed that the root of addictive behavior among youth and adolescents lies in a crisis of social communication, which arises from social trauma and is often compensated by psychoactive or audiovisual stimuli. If the primary cause of addiction is understood as a disruption in social communication, then rather than focusing solely on a single provider of social services, it is necessary to implement a partnership among public, governmental, and municipal organizations as a comprehensive strategy for solving social problems. Analyzing the forms and structures of such partnerships could become a promising direction for further research.

Key words: legal regulation, intersectoral partnership, communications, social work, Internet addiction, adolescents, public organizations.

Актуальність проблеми. Формування пер-
винних форм капіталістичного господарювання
в Україні розірвало стійкий комунікаційний
зв'язок «батьки – діти», так як працездатне
населення країни мало активно заробляти

кошти, а часу на родинний діалог не вистачало.
Паралельно збільшилось вживання доступних
психоактивних речовин як засобів «самоліку-
вання» соціальних травм, які почала передава-
тись від покоління до покоління. Так розвивалась

фундаментальна соціальна проблема, яка потребує дослідження та вирішення.

Науково-технологічний прогрес «подарував» нам віртуальний світ, що ще більше віддалило молодь від дорослих. Пандемія COVID-19, окрім фізичних ускладнень після хвороби, теж «подарувала» багатьом людям бажання ізоляції від світу, а також потребу замінити світ реальний – світом віртуальним. Особливо це торкнулось дітей та підлітків, які були переведені на онлайн-навчання. «Атлант української освіти», який самостійно ніс тягар виховання нових поколінь став руйнуватись із-за неможливості запропонувати ефективну модель суспільного життя та соціальних комунікацій. При цьому, система соціальної роботи відчайдушно намагалась вирішувати побічні проблеми відсутності комунікацій – соціальне сирітство, неповні сім'ї, самотня старість, збільшення рівня підліткового суїциду, наркотичні залежності та інше.

Російсько-українська війна суттєво збільшила кількості травмованих дорослих та підлітків. Одночасно, природним наслідком соціально-психологічної травми стають ескапізм та соціальна ізоляція. Стіна непорозуміння та замовчання стала непереборною. Крім того, соціальна замкнутість молоді у віртуальному світі стала підґрунтям для російської інформаційної зброї – палії військових авто, «живі міни», проросійські підліткові тітокери – це не стільки злочинці, скільки жертви соціальної занедбаності та виключності із конструктивних соціальних процесів, а також того, що інтернет став важливішим за батьків та школу. На жаль, засоби розв'язання цієї проблеми залишились суто формальними – здебільшого проведення профілактичних бесід в закладах освіти.

До того ж ускладнює ситуацію те, що ця проблема не має достатніх правових механізмів її розв'язання. Немає ані законів, ані наказів, ані державних стандартів соціальних послуг, які б змогли запропонувати дієвий механізм побудови злагодженої комунікації між надавачами соціальних послуг, що сприяє формуванню здорового соціального діалогу. Отже, авторський колектив вважає, що аналіз організаційно-правових засад комунікації учасників міжсекторного партнерства в соціальній роботі із залежними підлітками в Україні є актуальною проблемою, яка потребує наукового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Автори дослідження взяли за доволі багатогранну тему, яка охоплює різні аспекти соціальної роботи. Загальна рамка пошуків окреслена державними стандартами соціальних послуг, які регулюють соціальну роботу із залежними людьми. Т. Ісакова (2011) дає аналіз стану проблеми інтернет-залежності в Україні та світі, а також вказує на її складність в різних вікових категоріях. Г. Усенко (2025) формулює визначення інтернет-залежності та пропонує підґрунтя для методології дослідження соціальної роботи з нею. Р. Новгородський (2014) визначає проблемні аспекти взаємодії «підліток – соціальна мережа». М. Гринців (2024), А. Кунцевська (2012), О. Мороз (2024) акцентують увагу на комунікаціях як основі вирішення проблем у соціальній роботі. М. Шпітцер (2006) та С. Лукашук (2024) звертають увагу на фізіологічні аспекти при формуванні адиктивних патернів у молоді та в більш пізньому віці. Головним задумом нашого дослідження стало формулювання проблеми розриву комунікацій між поколіннями як основи для розвитку залежності нового типу, а також аналіз оформленості комунікаційних правил у соціальній роботі за вказаним напрямком.

Метою наших наукових пошуків є дослідження організаційно-правових засад комунікації учасників міжсекторного партнерства в соціальній роботі із залежними підлітками в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Авторський колектив зосередив основний фокус дослідницьких зусиль на комунікаціях у соціальній роботі. Спираючись на точку зору дослідників професійної комунікації у соціальній роботі М. Гринців, І. Зубрицького, виділимо чотири рівні комунікації. По-перше, комунікації між соціальним групами, які складають прийнятний спосіб особистого та суспільного життя. По-друге, міжорганізаційні комунікації для ведення випадку у соціальній роботі. По-третє, комунікації в середині соціальної служби. По-четверте, безпосередні комунікації соціального працівника з отримувачами соціальних послуг. Усі чотири рівні комунікації можуть слугувати майданчиками для профілактики деструктивних видів залежності, а також інструментами для подолання їх наслідків. Безумовно, це важливо для всіх вікових груп, але більше

уваги має бути надано підліткам, які тільки формують самостійний погляд на світ та своє життя.

Правове регулювання соціальної сфери в нашій країні також має багаторівневий характер. По-перше, Конституція України, основоположні Закони України про соціальний захист та соціальну допомогу населенню (Закон України «Про соціальні послуги» та ін.), а також тристоронні угоди в рамках соціального партнерства. По-друге, нормативні акти, які регулюють соціальну роботу з окремими категоріями клієнтів. По-третє, державні стандарти соціальних послуг, які систематизуються у класифікаторі, відповідають за впорядкування професійної активності та комунікацій в цій сфері.

Сьогодні в Україні існують дві соціальні послуги для залежних людей всіх вікових категорій: «017.3. Соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин; 017.3. Соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю» (Класифікатор соціальних послуг, 2020). Якщо у першому випадку передбачено стабілізацію стану отримувача соціальної послуги, то у другому випадку акцент як раз робиться на діагностику, консультування, корекцію та представництво інтересів.

На думку М. Шпітцера, усі види залежності (наркотична, ігрова, цифрова тощо) є однаково небезпечними для психологічного здоров'я людини та практично однаково впливають на її мозок. Дослідник вказує на необхідність комплексного підходу у роботі із залежностями на державному рівні (Шпітцер, 2005). Спираючись на цю точку зору, авторський колектив пропонує використання механізмів міжсекторного партнерства (освіта, правоохоронні органи, громадські організації, медичні установи та ін.) для системної роботи з усіма видами адикції, які згубно впливають на стан громадського здоров'я в Україні. Тобто, це має бути і медико-соціальна реабілітація, і профілактичні консультації, і юридична відповідальність.

Давайте звернемо увагу на наявні державні стандарти соціальних послуг в обраній сфері, щоб сформулювати пропозицію із розв'язання наявної проблеми. Соціальна послуга соціально-психологічної реабілітації осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин – це «комплексна спеціалізована соціальна послуга, що передбачає коротко-

термінове проживання отримувача соціальної послуги, надання йому допомоги в отриманні безоплатної правової допомоги; представництво інтересів; розвиток, формування та підтримка соціальних навичок; консультування; соціальна профілактика повторів; надання психологічної допомоги членам сім'ї; соціальний супровід після проходження програм реабілітації; організація отримання такою особою медичних послуг, медичного обстеження; за необхідності проведення постпрограмної підтримки тощо» (Державний стандарт соціальної послуги, 2020). Якщо уважно подивитись на зміст цієї послуги, то можна побачити необхідність якісної міждисциплінарної команди фахівців, партнерство надавача та отримувача соціальної послуги, чітко структуровані комунікації та правовий супровід. Наявна організаційно-правова конструкція орієнтується на унікальність кожного випадку, а також робить акцент на ситуаційний кейс-менеджмент, що добре для конкретного клієнта, але не вирішує проблему в цілому.

Якщо не брати до уваги групу, що вживає дешеві психотропні речовини, то наслідком зазначеного виду залежності є значні матеріальні витрати для будь-якої вікової категорії населення країни. Відтак, у фокусі уваги опиняється «золота» молодь та підлітки, які мають значні можливості, низький рівень включеної активності у звичайній соціальній процеси та виховану вседозволеність. Інакше кажучи, це – в переважній більшості хвороба так званої «злотої молоді».

Якщо ми подивимось на другий варіант соціальної послуги для залежних осіб, то зможемо побачити, що вона пропонує схожий алгоритм роботи. Соціальна послуга соціально-психологічної реабілітації осіб із ігровою залежністю – «комплексна спеціалізована соціальна послуга, яка надається тимчасово в приміщенні надавача соціальних послуг (без надання місця проживання або з наданням місця проживання) та включає комплекс заходів, спрямованих на забезпечення життєдіяльності отримувача соціальної послуги, що передбачають: консультування; психологічну допомогу (консультування, підтримка, діагностика, корекція, психотерапія, реабілітація); надання допомоги в отриманні безоплатної правничої допомоги; представництво

інтересів» (Державний стандарт соціальної послуги, 2024). Тобто, зазначена послуга базується на побудові ефективних соціальних та професійних комунікацій на основі консультування, правової та психологічної підтримки. Захоплення пристрастю та азартом властиво більшості людей, проте активно ця проблема проявляється саме у осіб з нестабільним матеріальним добробутом.

Г. Новіков зазначає, що на початок 2025 року в реєстр лудоманів, який веде Комісія з регулювання азартних ігор та лотерей, внесено 13 тис. осіб (Новіков, 2025). Переважна більшість записів створено на основі заяв про самообмеження людьми, які страждають від цієї залежності. З урахуванням наявних правових обмежень, на обліку знаходяться повнолітні люди із цим видом залежності.

Зауважимо, що зазначені соціальні послуги із залежними людьми побудовані на єдиному правовому алгоритмі. У такому випадку є сенс у тому, щоб об'єднати всі ці послуги під «дахом» однієї соціальної служби. Це дає можливість створити цілісний комплекс обслуговування, який сконцентрований на відновленні самостійності та незалежності людини у суспільних відносин. А це невідворотно потребує відповідного законодавчого супроводу.

Звернемо увагу на залежних підлітків як обрану нами групу клієнтів соціальної роботи. Це доволі нестійка вікова група, яку визначають зазвичай на відрізок 10–19 років. Складність визначення пов'язана із тенденціями розвитку людини, який може як пришвидшуватись, так і уповільнюватись.

Якщо попередні види залежності мають хоча б якісь вікові, правові, матеріальні обмеження, то сучасні підлітки отримали можливість долучитись до допоки незабороненої інтернет-залежності. Сучасний стан доступу до Інтернету не має таких фільтрів, що формує новий тип гібридної інтернет-залежності, з якої у подальшому може сформуватись залежність від цифрової порнографії, комп'ютерних ігор, онлайн-казино, стимулювання суїциду, тобто, комп'ютерної залежності, яка відображає специфіку проблем соціалізації молоді людини.

Г. Усенко дає наступне визначення інтернет-залежності підлітків: «...нав'язливе бажання / потяг у певній надмірній поведінці: проведення надмірно (за)багато часу в Інтернеті, що шко-

дить фізичному та психічному стану здоров'я, відносинам підлітків із родиною та суспільством» (Усенко, 2025, с. 73). У цьому визначенні можна виділити три складові: незадоволені потреби, шкода здоров'ю та порушення відносин між поколіннями. Проте, саме порушена соціальна взаємодія тут має стрижневий характер.

Р. Новгородський пов'язує розповсюдження такого виду залежності зі складністю соціальної комунікації та адаптації. На його думку, «...головною причиною виникнення Інтернет-залежності у дітей та підлітків науковці вважають недостатнє спілкування і взаєморозуміння з батьками, однолітками і значущими людьми. Тому за таких причин діти та підлітки звертаються все частіше до соціальних мереж» (Новгородський, 2014, с. 189). Незважаючи на комунікаційну складову проблеми, дослідник описує інтернет-залежність як вид хімічної залежності, яка виникає за наслідком візуального стимулювання дофамінової системи мозку людини, що перебудовує її потреби та пошук шляхів їх задоволення.

На жаль, колектив дослідників може констатувати, що робота з інтернет-залежністю підлітків в Україні має хаотичний та полярний характер. Якщо на одному полюсі – класичні обмеження у вигляді дитячого доступу до інтернету від розробників програмного забезпечення, то на іншому полюсі – неосяжний шум від центрів безпечного інтернету з просвітніми тренінгами, які не передбачають системного використання. Тобто, відсутня середня інституціональна ланка, яка буде на практиці в суспільстві реалізовувати розроблені тренінги та програмні обмеження, а також мати мандат суспільної згоди на подібні дії. Припускаємо, що сучасне стихійне формування нової мережевої моралі стане поштовхом до більш системної правової регламентації зазначених процесів.

Окреслимо проблемні питання для пошуку варіантів їх розв'язання. Ще у довоєнні часи Т. Ісакова стверджувала, що: «відповідно до даних Інституту соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України, серед українських користувачів Інтернету залежними вважаються від 2 % до 6 %, абсолютна більшість серед яких – студенти» (Ісакова, 2011, с. 34). Невеликий процент інтернет-залежних ставить під сумнів актуаль-

ність та значущість цієї проблеми. Проте, варто звернути увагу на те, що переважна більшість залежних – це молоді люди, які тільки опановують ази власної незалежності у соціальному світі. Це значно ускладнює зазначену проблему. Тим більше, що ситуація докорінно змінилася з переходом освітніх процесів у онлайн формат.

Слід зазначити, що заміри проводились ще до пандемії COVID та російсько-української війни, які значно змінили параметри комунікації в соціальному просторі у напрямку їх віртуалізації та цифровізації. Війна додала соціально-психологічну травму для всіх поколінь українців, але особливо боляче відбилась на молоді та підлітках.

Споглядання і участь у насильстві з обох боків провокує втрату пам'яті, а також утворення феномена «стіна мовчання». Наслідки такої порушеної комунікації між поколіннями мають відтермінований характер. При цьому, якщо раніше травмовані дорослі зазвичай «додавали» травми за допомогою психоактивних речовин, то сьогодні, починаючи з груп молодого віку, стіна мовчання отримує віртуальний характер. У майбутньому наша країна може отримати велику кількість людей, які відмовлятимуться від соціального життя добровільно, а також як заміник обиратимуть інтернет-простір, бо це стало новою нормою їх існування в рамках сім'ї.

Повертаючись до моделі міжсекторного партнерства зауважимо, що в Україні нині ускладнено комунікацію не тільки між поколіннями, а й між учасниками партнерських відносин. Маючи більше можливостей для впливів, держава та бізнес, тим не менше, систематично, з різних причин, пригнічували суспільство та руйнували його головний інститут – сім'ю.

На наш погляд, активізація громадського сектору не на химерну боротьбу з корупцією шляхом її оприлюднення, а на захист сім'ї, відновить соціальний зв'язок поколінь, який буде заважати формуванню руйнівних залежностей у всіх вікових категорій у родинному колі. З іншого боку, держава та бізнес повинні виділити найдорожче – час, що має стимулювати людей, щоб вони присвятили його родині. Отже, громадські організації для захисту сім'ї – це фундамент для розвитку стабільного українського суспільства.

Таким чином, підбиваючи підсумки цієї наукової розвідки зазначимо, що в основі формування згубних залежностей у молодого покоління лежить криза соціальних комунікацій, утворена під впливом соціальних травм та компенсована психоактивними чи аудіовізуальними стимуляторами. Наявна нормативно-правова база формує єдину модель соціальної роботи з людьми, що мають алко-, нарко- та ігрову залежність. Організацію допомоги інтернет-залежним краще розвивати в цьому ж напрямку, проте більш ґрунтовно та адаптивно.

Підлітки є динамічною віковою групою, яка потребує підтримки розвитку здорових соціальних зв'язків і комунікацій. Сьогодні найвпливовішим адиктивним чинником для них вступає інтернет та соціальні мережі, що обумовлено прогресом форм людської взаємодії, а також викликами війни та пандемії.

Автори дослідження покладають велику надію на створення громадських організацій сімейного типу, які у партнерстві з державною та бізнесом сприяли б відтворенню зв'язку поколінь і практик конструктивної взаємодії як основи для подолання соціальних травм. При цьому, робота має розвиватись у державно-правовому, громадському та меценатському руслі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гринців М.В., Зубрицький І.Я. Організація професійної комунікації в соціальній роботі. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 2024, (2(59)), 18–23. <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2024.302398>
2. Ісакова Т. О. Інтернет-залежність як новий феномен сучасного світу: сутність і проблеми. Київ : НІСД, 2011. 47 с.
3. Кунцевська А. В. Технології організації професійної комунікації в соціальній роботі. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені ВО Сухомлинського. Серія : Психологічні науки*, 2012, (2, Вип. 9), 158–162.
4. Лукашук С. Ю. Психолого-педагогічні аспекти профілактики інтернет-залежної поведінки у студентів-медиків. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Психологія*, 2024, (2), 103–107. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2024.2.20>
5. Мороз О., Гольцберг К. Навчальний курс з інфогігієни для підлітків. URL: <https://unicorn.itstep.org/infohygiene-training-course>
6. Новгородський, Р. Г. Соціальна робота з підлітками, які мають інтернет-залежність (на прикладі соціальних мереж). *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки*, 2014, (122), 188–191.

7. Новіков Г. Утричі зросла кількість осіб у Реєстрі лудоманів за минулий рік. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/play-city-ludomania>
8. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги соціально-психологічної реабілітації осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин: Наказ Міністерства соціальної політики України № 677 від 01.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1218-20/print>
9. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги соціально-психологічної реабілітації осіб із ігровою залежністю: Наказ Міністерства соціальної політики України № 454-Н від 08.10.2024. URL: https://ips.ligazakon.net/document/re43124?an=1&ed=2024_10_08
10. Про затвердження Класифікатора соціальних послуг: Наказ Міністерства соціальної політики України № 429 від 23.06.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-20?find=1&text=%D0%B7%D0%B0%D0%B5%D0%B6#w1_1
11. Усенко Г. Сутність феномена «інтернет-залежність» підлітків та зміст поняття, що його позначає. *Соціальна робота та соціальна освіта*, 2025, (1 (14)), 67–75.
12. Spitzer M. Vorsicht Bildschirm!: elektronische Medien, Gehirnentwicklung, Gesundheit und Gesellschaft. URL: <https://www.fachportal-paedagogik.de/literatur/vollanzeige.html?Fid=3059546>

REFERENCES:

1. Hryntsiv, M. V., & Zubrytskyi, I. Ya. (2024). Orhanizatsiia profesiinoi komunikatsii v sotsialnii roboti [Organization of professional communication in social work]. *ScienceRise: Pedagogical Education*, (2(59)), 18–23. <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2024.302398> [in Ukrainian].
2. Isakova, T. O. (2011). Internet-zalezhnist yak novyi fenomen suchasnoho svitu: sutnist i problemy [Internet addiction as a new phenomenon of the modern world: essence and problems]. Kyiv : NISD. [in Ukrainian].
3. Kuntsevska, A. V. (2012). Tekhnolohii orhanizatsii profesiinoi komunikatsii v sotsialnii roboti [Technologies for organizing professional communication in social work]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho derzhavnoho universytetu imeni VO Sukhomlynskoho. Seriia : Psykholohichni nauky*, (2, Vyp. 9), 158–162. [in Ukrainian].
4. Lukashchuk, S. Yu. (2024). Psykholoho-pedahohichni aspekty profilaktyky internet-zalezhnoi povedinky u studentiv-medykiv [Psychological and pedagogical aspects of preventing Internet-dependent behavior in medical students]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia : Psykholohiia*, (2), 103–107. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2024.2.20> [in Ukrainian].
5. Moroz, O., & Holtsberh, K. Navchalnyi kurs z infohiieny dlia pidlitkiv [Training course on information hygiene for teenagers]. Retrieved from: <https://unicorn.itstep.org/infohygiene-training-course> [in Ukrainian].
6. Novhorodskiy, R. H. (2014). Sotsialna robota z pidlitkami, yaki maiut internet-zalezhnist (na prykladi sotsialnykh merezh) [Infohygiene training course for teenagers]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Seriia : Pedahohichni nauky*, (122), 188–191. [in Ukrainian].
7. Novikov, H. Utrychi zrosla kilkist osib u Reiestri ludomaniv za mynuliy rik [The number of people in the Register of Game Addicts has tripled over the past year.]. Retrieved from: <https://opendatabot.ua/analytics/play-city-ludomania> [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennia Derzhavnoho standartu sotsialnoi posluhy sotsialno-psykholohichnoi reabilitatsii osib iz zalezhnistiu vid narkotychnykh zasobiv chy psykhotroynykh rehovyn [On approval of the State Standard for Social Services for the Social and Psychological Rehabilitation of Persons with Addiction to Narcotics or Psychotropic Substances]: Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy № 677 vid 01.10.2020. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1218-20/print> [in Ukrainian].
9. Pro zatverdzhennia Derzhavnoho standartu sotsialnoi posluhy sotsialno-psykholohichnoi reabilitatsii osib iz ihrovoi zalezhnistiu [On approval of the State Standard for Social Services for the Social and Psychological Rehabilitation of Persons with Gaming Addiction]: Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy № 454-N vid 08.10.2024. Retrieved from: https://ips.ligazakon.net/document/re43124?an=1&ed=2024_10_08 [in Ukrainian].
10. Pro zatverdzhennia Klyasyfikatora sotsialnykh posluh [On approval of the Classifier of Social Services]: Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy № 429 vid 23.06.2020. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-20?find=1&text=%D0%B7%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%B6#w1_1 [in Ukrainian].
11. Usenko, H. (2025). Sutnist fenomena «internet-zalezhnist» pidlitkiv ta zmist poniattia, shcho yoho poznachaie [The essence of the phenomenon of «internet addiction» among adolescents and the content of the concept that denotes it]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita*, (1 (14)), 67–75. [in Ukrainian].
12. Spitzer, M. Vorsicht Bildschirm!: elektronische Medien, Gehirnentwicklung, Gesundheit und Gesellschaft. Retrieved from: <https://www.fachportal-paedagogik.de/literatur/vollanzeige.html?Fid=3059546> [in German].

Дата надходження статті: 18.07.2025

Дата прийняття статті: 01.08.2025

Опубліковано: 15.10.2025